

ARCHITEKTŪROS IR TERITORIJŲ PLANAVIMO SKYRIUS

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2015 M. VASARIO 23 D. SPRENDIMO NR. TS-48 „DĖL RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO PLANO PATVIRTINIMO“ KEITIMO PROJEKTO

2021 m. birželio 17 d.
Raseiniai

1. Parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Teisinis pagrindas

Priimant Savivaldybės tarybos sprendimą dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, atsižvelgiant į pareiškėjos UAB „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymą inicijuoti Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimą (keitimą) ir į Girkalnio seniūnijos gyventojų peticiją (Raseinių rajono savivaldybėje gautą 2020 m. rugpjūčio 25 d.), rekomenduojame vadovautis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 punktu, 10² straipsniu, 16 straipsnio 2 dalies 32 punktu, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 7 punktu ir 2 dalimi, 28 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi, bei nurodyti, kad Savivaldybės taryba sprendimą priima vykdydama Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmų 2021 m. vasario 17 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-758-289/2021, atsižvelgdama į pareiškėjos UAB „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymą inicijuoti Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimą (keitimą), į Girkalnio seniūnijos gyventojų peticiją, Raseinių rajono savivaldybėje gautą 2020 m. rugpjūčio 25 d., bei 2021 m. vasario 23 d. kreipimąsi „Dėl 2020 m. rugsėjo 24 d. Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimo Nr. TS-275 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 18 d. sprendimo Nr. TS-213 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“.

Faktinis pagrindas

Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmai išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos UAB „Agrovera“ skundą dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimo Nr. TS-275 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 18 d. sprendimo Nr. TS-213 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“ pripažinimo netekusiu galios“ (toliau – ir Savivaldybės tarybos sprendimas) panaikinimo ir 2021 m. vasario 17 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. eI-758-289/2021 (toliau – ir Teismo sprendimas) nusprendė Savivaldybės tarybos sprendimą panaikinti bei *įpareigojo Raseinių rajono savivaldybės tarybą iš naujo priimti sprendimą dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, atsižvelgiant į pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymą inicijuoti Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimą (keitimą) ir į Girkalnio seniūnijos gyventojų peticiją (Raseinių rajono savivaldybėje gautą 2020 m. rugpjūčio 25 d.).*

Raseinių rajono savivaldybės taryba, vykdydama Teismo sprendimą, taip pat vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 94 straipsniu, kuriame nustatyta,

kad skundžiamo teisės akto (veiksmo) panaikinimas reiškia, kad konkrečiu atveju atkuriamą buvusi iki ginčijamo teisės akto (veiksmo) priėmimo padėtis, tai yra atkuriamos pažeistos pareiškėjo teisės ar teisėti interesai, tačiau iki panaikinto teisės akto galiojusio kito teisės akto teisinė galia tokiu atveju savaime neatkuriamą, atsižvelgdama į Girkalnio seniūnijos gyventojų peticiją, taip pat į Girkalnio gyventojų bendruomenės atstovų 2021 m. vasario 23 d. raštą, iš naujo sprendžia dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo UAB „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymo apimtyje, ir nustatė, kad:

Pareiškėja UAB „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymu Nr. 2020/03/12 kreipėsi į Raseinių rajono savivaldybę ir iš esmės nurodė, kad pareiškėjai priklausantis žemės sklypas (unikalus Nr. 4400-3923-2854), esantis Pakalniškių k., Girkalnio sen., Raseinių r. sav., patenka į gamtinio karkaso, rajono vidinio stabilizavimo arealą, tačiau, pasak pareiškėjos, nepasižymi vertingomis savybėmis, teritorija apleista, yra išlikusi asfalto danga, paviršinių nuotekų surinkimo sistema, pastatas (transformatorinė), gretimuose žemės sklypuose vykdoma ūkinė veikla, vertinamoje teritorijoje ir gretimybėse nefiksuojamos saugomos rūšys. Pareiškėja, vadovaudamasi išdėstytomis aplinkybėmis, prašė Raseinių rajono savivaldybės administracijos inicijuoti Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimą/keitimą.

Raseinių rajono savivaldybės administracija pareiškėjos UAB „Agrovera“ 2020 m. kovo 12 d. prašymo Nr. 2020/03/12 pagrindu pateikė Savivaldybės tarybai svarstytiną Savivaldybės tarybos sprendimo projektą „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“, o Raseinių rajono savivaldybės taryba, tenkindama šį pareiškėjos prašymą 2020 m. birželio 18 d. posėdyje priėmė sprendimą Nr. TS-213 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“.

Girkalnio seniūnijos gyventojai, susipažinę su teritorijos planavimo pradžia, tikslais, reaguodami į numatomą teritorijos planavimą kreipėsi į Raseinių rajono savivaldybę su peticija, Raseinių rajono savivaldybėje gauta 2020 m. rugpjūčio 25 d., kurioje iš esmės nurodė, kad prieštarauja Bendrojo plano keitimui ir tokį prieštaravimą grindė vietos gyventojų poreikiu išsaugoti kraštovaizdį, švarią aplinką, saugų gyvenimą ir prašė savivaldybės atstovaujamosios institucijos ginti pastarųjų nurodytus lūkesčius ir interesus.

Raseinių rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į nurodytą Girkalnio seniūnijos gyventojų peticiją, priėmė Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimą Nr. TS-275 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 18 d. sprendimo Nr. TS-213 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“ pripažinimo netekusiu galios“, kuriuo iš esmės nusprendė pareiškėjos UAB „Agrovera“ prašymo ir gyventojų peticijos kontekste Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano nekeisti. Nesutikdama su šiuo Savivaldybės tarybos sprendimu, pareiškėja UAB „Agrovera“ skundu kreipėsi į administracinį teismą, kuris pastarąjį Savivaldybės tarybos sprendimą panaikino.

Be kita ko, Girkalnio gyventojų bendruomenės vardu į Raseinių rajono savivaldybę kreipėsi atstovai 2021 m. vasario 23 d. raštu „Dėl 2020 m. rugsėjo 24 d. Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimo Nr. TS-275 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 18 d. sprendimo Nr. TS-213 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“, kuriame nurodė prieštaraujantys pareiškėjos planuojamai ūkinei veiklai (paukštininkystės plėtrai), išdėstė šią gyventojų poziciją pagrindžiančias aplinkybes, vadovaudamiesi tarptautiniuose ir Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose reguliuojamų aplinkos apsaugos, žmogaus teisių į švarią,

sveiką, saugią aplinką pagrindais bei savivaldos institucijų veiklos principais iš esmės prašė Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano nekeisti (dėl prašymo apimties atstovų argumentai šiame Aiškinamajame rašte nekartotini).

Taigi, kaip matyti iš esmės į Raseinių rajono savivaldybę tuo pačiu rūpimu klausimu kreipėsi dvi skirtingų interesų grupės: verslininkas, turintis komercinį interesą plėsti paukštininkystės veiklą aptariamoje teritorijoje ir Girkalnio vietos gyventojų bendruomenė, siekianti apginti visuomenės poreikį, viešąjį interesą į saugią, sveiką ir švarią aplinką.

Administracinio sprendimo motyvai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 punktu, 16 straipsnio 2 dalies 32 punktu, matyti, kad teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos, iš kurių savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų tvirtinimas priskirtinas išimtinai Savivaldybės tarybos kompetencijai. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 10² straipsnį, teritorijų planavimas savivaldybėje vykdomas ir teritorijų planavimo dokumentai rengiami ir įgyvendinami Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad šio įstatymo tikslas – užtikrinti darnią teritorijų plėtrą ir racionalią urbanizaciją, nustatant teritorijų planavimo proceso sprendinių sistemiškumą, skirtingo lygmens dokumentų suderinamumą ir tarpusavio poveikio reikalavimus, sudaryti sąlygas gamtinės ir antropogeninės aplinkos darnai, urbanistinei kokybei, išsaugant vertingą kraštovaizdį, biologinę įvairovę, gamtos ir kultūros paveldo vertybes.

Teritorijų planavimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įstatymų leidėjas įtvirtino apibrėžtą teritorijų planavimo tikslų sąrašą, iš kurio, pareiškėjos prašymo ir gyventojų peticijos nagrinėjimui reikšmingi 4 punkte nurodytas šalies gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo, tikslingo naudojimo ir pažinimo, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimo, 6 punkte įtvirtintas sąlygų privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamų kokybės gyvenimo sąlygų sudarymo ir 7 punkte nustatytas fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesų dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų derinimo tikslai.

Pažymėtina, kad vadovaujantis to paties Įstatymo 3 straipsnio 2 dalimi, nustatant konkrečios teritorijos planavimo tikslus, būtina atsižvelgti į *visuomenės poreikius*, planuojamos teritorijos kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, geografinę padėtį, geologines sąlygas, esamas urbanistines, inžinerines, susisiekimo, agrarines sistemas, žemės ir kito nekilnojamojo turto valdytojų, naudotojų ir trečiųjų asmenų interesus ir teises, architektūros, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, gamtos apsaugos, paveldosaugos reikalavimus, valstybės ir viešojo saugumo, gynybos ir kitus poreikius.

Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 28 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai keičiami sprendimą rengti atitinkamą dokumentą priėmusios valstybės ar savivaldybės institucijos sprendimu dėl dokumento keitimo, taikant šiame įstatyme numatytą teritorijų planavimo procesą ir tą pačią dokumento tvirtinimo procedūrą, neabejotina, kad sprendžiant dėl Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo,

turi būti vadovaujamosi nurodytomis šio Įstatymo nuostatomis.

Atsižvelgiant į teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, akivaizdu, kad planuojant teritorijas ypatingai svarbu suderinti visų šalių interesus, o netinkamas jų planavimas gali sukelti interesų konfliktus ir pažeisti teisėtus suinteresuotų šalių lūkesčius, todėl minėtų Teritorijų planavimo įstatymo nuostatų laikymasis ir visuomenės ir (ar) atskirų jos narių įtraukimas į teritorijų planavimo procesą yra prielaida užtikrinti teritorijų planavimo proceso skaidrumą, asmenų teisių ir teisėtų interesų apsaugą bei derinimą. Šią poziciją patvirtina Vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika, kurioje teismas yra pažymėjęs, jog asmenų, kurių teisėms ir interesams turi įtakos teritorijų planavimas, dalyvavimas planuojant teritorijas yra itin svarbus teritorijų planavimo principas; šias asmenų subjektnes teises valdžios institucijos turi užtikrinti tokiu būdu, kad šios teisės būtų realios, o ne iliuzinės (*LVAT 2007 m. sausio 19 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A3–64/2007; 2009 m. kovo 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A556–440/2009*).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Savivaldybės taryba privalo įvertinti suinteresuotos visuomenės ar atskirų visuomenės narių pateiktas pastabas bei siūlymus ir, nors jie nėra privalomi, vis dėlto ji iš esmės turėtų atsižvelgti į tuos pasiūlymus, kurie susiję su įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintomis asmenų teisėmis ir teisėtais interesais. Be kita ko, Savivaldybės taryba, priimdama sprendimą dėl Savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pareiškėjos prašymo ir gyventojų peticijos apimtyje, veikdama viešojo administravimo subjekto statuso pagrindu vadovaujasi ne tik bendraisiais viešojo administravimo principais, bet ir pastarosios veiklai taikytiniais Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintais vietos savivaldos principais pvz.: bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo, pagal kurį savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių (8 punktas), savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus, reiškiantį, kad savivaldybės institucijos sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas (9 punktas), plėtros ir veiklos planingumo, kuriuo savivaldybė įpareigota savo veiklą vykdyti pagal tarpusavyje suderintus skirtingos trukmės teritorijų, strateginio ir finansinio planavimo dokumentus, į kurių rengimą, svarstymą ir įgyvendinimo priežiūrą (stebėseną, ataskaitų svarstymą) privalo įtraukti ir savivaldybės gyventojus (11 punktas) ir kt., neabejotinai patvirtinančiais, kad vietos gyventojams Lietuvos Respublikos Konstitucija laiduotos savivaldos teisės paskirtis – įgyvendinti pastarųjų teises per jų pačių demokratiniu pagrindu išrinktus atstovus, kurių esminė veiklos kryptis – gyventojų bendruomenės (visuomenės) interesų atstovavimas.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas, aiškindamas aplinkos apsaugos konstitucines nuostatas, nuosekliai pažymi, jog vienas iš valstybės veiklos tikslų, *expressis verbis* įtvirtintų Konstitucijoje, yra užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką; jose įtvirtintas konstitucinis aplinkos apsaugos imperatyvas; asmens teisė į sveiką aplinką yra būtinoji oraus gyvenimo ir naudojimosi daugeliu kitų konstitucinių teisių sąlyga, o gamtinės aplinkos objektų apsauga bei gamtos išteklių naudojimo ir gausinimo užtikrinimas laikytini viešuoju interesu, kurį garantuoti yra valstybės konstitucinė priedermė (*Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d., 2003 m. spalio 29 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2006 m. kovo 14 d., 2007 m. liepos 5 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. sausio 31 d. nutarimai*).

Savivaldybės taryba, vertindama pareiškėjos prašymo, gyventojų peticijos, Girkalnio gyventojų bendruomenės atstovų kreipimosi pagrįstumą, pažymi, kad teisė į sveiką ir švarią aplinką yra vertybė, tačiau ji nėra absoliuti ir konkuruoja su pareiškėjos teise į ūkinės veiklos laisvę, visgi atsižvelgdama į šių vertybių specifiškumą vietos savivaldos kontekste ir Savivaldybės tarybos, kaip subjekto turinčio teisę spręsti dėl bendrojo plano keitimo, vaidmenį atstovaujant vietos bendruomenės interesus, bei nagrinėjamu atveju gyventojų bendruomenės išreikštą nuomonę, atsižvelgdama ir į gamtinio karkaso reikšmę, esant interesų konflikto situacijai, prioritetą teikia visuomenės poreikiui apsaugoti Konstitucijos ginamus vietos gyventojų interesus ir teisę į sveiką ir švarią aplinką. Pažymėtina, kad pareiškėja inicijuodama norimo verslo plėtrą, žinojo apie Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu taikytinus veiklos ribojimus, tačiau, neatsižvelgdama į tai, prisiėmė planuojamos veiklos plėtros riziką, o prašyme nepateikė jokių aplinkybių, duomenų, pagrindžiančių pastarosios lūkesčių pagrįstumą, prioritetą gamtinio kraštovaizdžio, ekologinės pusiausvyros išsaugojimo atžvilgiu. Pareiškėjos prašyme nurodytos aplinkybės apie teritorijos nepriežiūrą, išlikusią asfalto dangą, transformatorinę ar nuotekų surinkimo sistemą ir kt. nepaneigia teritorijos priskirtinumo gamtiniam karkasui reikšmės, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo vertės. Pareiškėjos komercinis poreikis plėsti verslą, Savivaldybės tarybos vertinimu, nagrinėjamoje situacijoje nėra veiksnys, nulemiantis komercinio intereso prioritetą vietos gyventojų bendruomenės konstitucinių teisių į saugią, sveiką ir švarią aplinką atžvilgiu, tai pat pasireiškiančių visuomenės poreikiu išsaugoti gamtinio kraštovaizdžio savitumą, gamtą, ekologinę pusiausvyrą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi, pareiškėjos UAB „Agrovera“ prašymas netenkintinas. Vadovaujantis Raseinių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr.TS-257 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“, 35 punkto 2 papunkčiu, šis Aiškinamas raštas laikytinas Savivaldybės tarybos sprendimo sudėtine dalimi.
2. Kokių pozityvių rezultatų laukiama. Atsižvelgta į gyventojų ir bendruomenės interesus / Galimai bus sukurta naujų darbo vietų.
3. Galimos neigiamos priimto projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta. Stabdoma verslo plėtra, nebus sukurta naujų darbo vietų /Sukurtas taršos šaltinis šalia miestelio, sukeliantis gyventojų nepasitenkinimą.
4. Jeigu reikia atlikti sprendimo projekto antikorupcinį vertinimą, sprendžia projekto rengėjas, atsižvelgdamas į Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisykles. Nereikia.
5. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados, ekonominiai apskaičiavimai (sąmatos) ir konkretūs finansavimo šaltiniai. Projektas derinamas pagal reglamentą, svarstomas komitetuose.
6. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (norminio pobūdžio teisės aktams). Parengtas teisinio akto projektas neprieštarauja norminio pobūdžio teisės aktams.
7. Projekto autorius ar autorių grupė.

Raseinių rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus
vyr. specialistė Jurgita Žilytė-Mackevičienė.

(Autorius, pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)